

30.1.2014

FI.PLM. 2014-553
948/40.05.99/2012

Valtioneuvoston kanslia

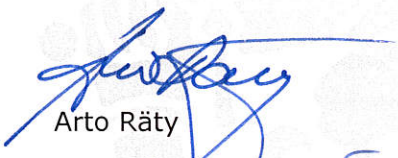
VNK 012:00/2013

PUOLUSTUSMINISTERIÖN TUTKIMUSSUUNNITELMA SEKÄ NÄKEMYKSET VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKOA TUKEVAN RAHOITUKSEN TARPEIKSI

Viiteasiakirjan mukaisesti puolustusministeriö lähettää valtioneuvoston kanslialle puolustusministeriön tutkimussuunnitelman teemat, näkemyksiä valtioneuvoston päätöksentekoa tukevista teemoista sekä esitykset vuonna 2014 rahoitettaviksi hankkeiksi.

Lisätietoja lausunnosta voi antaa neuvotteleva virkamies, tutkimusyksikön johtaja Marikaisa Tiilikainen (marikaisa.tiilikainen@defmin.fi).

Kansliapäällikkö

Arto Rätty

Yksikön johtaja

Marikaisa Tiilikainen

Liitteet PLM muistio, taulukko
Jakelu Valtioneuvoston kanslia
Tiedoksi Pääesikunta

PUOLUSTUSMINISTERIÖN TUTKIMUSSUUNNITELMA SEKÄ NÄKEMYKSET VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKOA TUKEVAN RAHOITUKSEN TARPEIKSI

1. Puolustusministeriön tutkimussuunnitelma

Puolustusministeriön alustava tutkimussuunnitelma on kuvattu oheisessa taulukossa. Teemajaottelu perustuu ministeriön tutkimuksen osastrategiaan. Hanketason suunnittelu jatkuu osana eri suunnitteluprosesseja. Puolustusministeriön tutkimustoimintoa toteutetaan pääasiassa ministeriön hankekohtaisena ostopalveluna ja myös enenevässä määrin yhteishankkeina ja verkostotoimintana (asiantuntijaseminaarit jne), joilla tuetaan mm. turvallisuustematiikan osaamisen kehittämistä Suomessa tai hankitaan kansainvälistä asiantuntemusta.

Puolustusministeriö on aiemmin kantanaan esittänyt, että koko hallinnonalan TEAS-toiminnan kuvaaminen esitetyllä tavalla ei ole jatkossakaan tarkoituksenmukaista tai perusteltua. Puolustusvoimissa tehdään sotilaallisia suorituskykyjä tukevaa tutkimusta, jota muualla yhteiskunnassa ei tehdä ja jolla ei suurelta osin ole yhteisiä sovelluskohteita. Puolustusvoimien tutkimussuunnittelu- ja toimeenpanoprosessit ovat osa laajempaa suorituskykyjen kehittämisprosessia, josta ei pääsääntöisesti voi irrottaa tutkimusta erilliseen käsittelyyn hallinnonalan ulkopuolelle. Myös puolustusvoimien tutkimustoiminta on jatkossakin tiiviisti verkottunut laajempaan tutkimusyhteistyöhön, mutta yhteistyö edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa mm. salassapidon asettamista rajoituksista kokonaisuutena. Puolustushallinnon sisäisin prosessein huolehditaan siitä, että ulkopuoliselle yhteistyölle soveltuvia tarpeita sekä osaamista ja asiantuntemusta tuodaan jatkossakin aktiivisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla yhteisiin prosesseihin esimerkiksi kokonaisturvallisuuden kehityksessä tai kansainvälisessä yhteistyössä.

Lisäksi ministeriön hallinnonalalla toimii Maanpuolustuksen tiedotuksen suunnittelukunta (MTS), joka yhtenä toiminnanmuotonaan teettää säännönmukaista mielipidetutkimusta maanpuolustukseen liittyvistä teemoista sekä Maanpuolustuksen tieteellinen neuvottelukunta, joka rahoittaa vuosittaisen avoimen tutkimushaun (bottom up) perusteella sotilaallista maanpuolustusta tukevaa tutkimusta. Kummankin tehtävistä on säädetty Valtioneuvoston asetuksella (MTS VNA 539/2012, MATINE 1018/2009).

2. Puolustusministeriön ehdotukset valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan tutkimuksen tarpeiksi

VN ohjeessa on todettu, että rahoitusta osoitetaan yhteisiin horisontaalisiin ja ministeriöiden toimialaoja tukevaan tutkimus- arviointi, ennakointi- ja selvitystoimintaan. Puolustusministeriö katsoo, että rahoitusinstrumentti olisi tarkoituksenmukaista kytkeä myös kehitteillä olevaan ennakointimalliin siten, että teemavalinnoilla kyetään tuemaan systemaattista ja kattavaa ennakointitoimintaa julkisen hallinnon ja päätöksenteon tarpeisiin. Tällaisia teemoja ovat esimerkiksi:

Globaali toimintaympäristö ja sen muutosdynamiikka – missä ympäristössä Suomi kokonaisuutena toimii? Miten globaalin toimintaympäristön muutokset vaikuttavat Suomen toimintaedellytyksiin? Minkälaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja keinoja

Puolustuspoliittinen osasto/Tiilikainen

Suomella on? Erityisenä kysymyksenä tulisi tarkastella huoltovarmuusteemaa kokonaisuutena (energia, kriittinen osaaminen, logistiikka, tietojärjestelmät). Samanlaisena läpileikkaavana teemana tulisi systemaattisesti tarkastella myös kyber-ilmiötä uutena toiminnan tilana laaja-alaisesti ja eri näkökulmista esimerkiksi PESTLE- tai muulla vastaavalla menetelmällä.

Strateginen toimintaympäristö Suomen lähialueilla – teemassa tulisi tarkastella toimintaympäristöä myös ulko-, turvallisuus- ja/tai puolustuspolitiikan ja sotilaallisen turvallisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi minkälaisia heijastevaikutuksia sotilaalliseen tai kokonaisturvallisuuteen voi olla alueen taloudellisen dynamiikan muutoksella? Tähän teemaan voisi kuulua myös Venäjä-tutkimus laaja-alaisesta näkökulmasta.

Teknologian kehityksen ennakointi ml. osaamisen kehittäminen ja ylläpito – teknologia uhkana ja mahdollisuutena. Mitkä ovat keskeiset kehityssuunnat ja mitkä niistä ovat Suomen kannalta olennaisia ja mihin meidän tulisi osajana pyrkiä? Minkälaisia taloudellisia-tuotannollisia muutoksia kohtaamme mm. digitalisaation myötä? Miten niihin pitäisi reagoida? Miten työ ja työn tekeminen muuttuu? Minkälaisia uudenlaisia teknologioita yhteiskunnalle tuovat ja miten niitä voidaan hallita? Tässä kokonaisuudessa ilmiötä tulisi tarkastella laajemmin trenditasolla, eikä tarkoitus ole korvata yksityiskohtaisempaa toimialaennakointia. Laadun kannalta keskeistä on pyrkiä tukemaan ja analysoimaan myös kansainvälisiä lähteitä. Ensivaiheessa rahoitusta tulikin osoittaa säännöllisen teknologiaennakointi- ja analyysitoiminnan rakentamiseen osana yhteistä ennakointimallia.

Suomalainen yhteiskunta ja sen kehitys – Minkälainen on suomalaisen yhteiskunnan muutosdynamiikka? Miten yksilöiden arvot, asenteet ja mielipiteet ovat muuttuneet? Mitkä ovat niiden kehitystrendit? Miten suomalainen elinkeino ja aluerakenne kehittyvät? Minkälainen on huoltovarmuuden toimintaympäristö (ml puolustus- ja turvallisuusteollisuus)? Minkälainen on yhteiskunnan ja kansalaisten kriisinsietokyky? Miten osaaminen ja koulutusjärjestelmä vastaavat tulevaisuuden tarpeisiin? Miten hallintorakenteet, lainsäädäntö ja toimintamallit vastaavat muuttuviin tarpeisiin (ml. turvallisuus)?

Tietojohtamista tukevien ennakointi- arviointi- ja analyysimenetelmien ja resurssien kehittäminen - rahoitusta ja kehittämisresursseja tulisi kohdentaa säännöllisen ennakointi- ja analyysitoiminnan kehittämiseen sekä politiikan vaikutusarviointimenetelmien kehittämiseen.

3. Esitykset vuoden 2014 TEAS-hankkeiksi

Puolustusministeriö on yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa valmistellut yhteishankkeita esitettäväksi TEAS-hankkeiksi.

Yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa on valmisteltu **arktista tutkimushanketta**, joka osaltaan toimeenpanee 2012 valmistunutta kansallista arktista strategiaa. Hankkeessa analysoidaan alueen talousdynamiikan ja poliittisen dynamiikan vaikutuksia arktiseen toimintaympäristöön sekä tarkastellaan edellä mainittujen dynamiikkojen vaikutusta alueen turvallisuusympäristöön kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Analyysin keskiössä on tarkastella muutosdynamiikan vaikutuksia Suomelle laajasti, joten muutkin relevantit hallinnonalat voivat osallistua hankkeeseen.

Lisäksi puolustusministeriö tuki opetus- ja kulttuuriministeriön hanke-esityksen valmistelua koskien kansallisen **kyberiin liittyvän tutkimus- kehittämis- ja innovaatioi-**

den osaamispääoma-analyysiä, joka on tunnistettu tarpeelliseksi myös kansallisessa kyberturvallisuusstrategian toimeenpanossa. Puolustusministeriön hallinnonala on valmiudessa osallistua mahdollisen hankkeen tarkempaan suunnitteluun sekä toteutukseen esimerkiksi ohjausryhmätyöskentelyssä.

Lisäksi seuraavissa teemoissa on puolustushallinnossa on kuitenkin tunnistettu TEAS-tyypistä tutkimustarvetta (2014-), mutta tarkempaan hankevalmisteluun ei annetus- ja aikataulussa ollut hallinnonalalla tai poikkihallinnollisesti mahdollisuutta. Puolustusministeriö on valmiudessa harkita osallistumista näitä aiheita käsittelevien hankkeiden suunnitteluun ja/tai toteuttamisen ohjaamiseen, mikäli jokin ministeriö ryhtyy hankesityksen valmisteluun jo tässä vaiheessa:

- **Kyber PESTEC/-LE:** kyberin ilmiömaailman kokonaisvaltainen analyysi ja vaikutusten arviointi Suomelle.
- **Kyber käsitteistö:** yhteinen käsitely lisääisi ilmiön yhteistä ymmärrystä. Käsitteistö voisi osaltaan selventää toimijoiden tarkempaa työnjakoa ja yhteistyötä paitsi kansallisesti myös kansainvälisesti.
- **Venäjä PESTL:** luodaan jatkuva Venäjä PEST-analyysimalli kokoamalla suomalaiset Venäjä-tutkijat ja kehittämällä analyysimalli, joka toistetaan säännönmukaisesti päätöksentekoa taustoittavana tutkimushankkeena esimerkiksi kerran hallituskaudessa. Tämä tukisi relevantin Venäjä-toimintaympäristötutkimuksen kehittymistä Suomessa ja vahvistaisi viranomaisien Venäjä-tuntemusta.
- **Merellinen viranomaisyhteistyö:** hyvin kehittynyt ja laajasti tunnettu kansallinen merellinen viranomaisyhteistyö edellyttää toimintaympäristön haasteita johtuen yhä enemmän yhteistyötä ja yhteistyön kehittämisen yhteistä tavoitetta. Tutkimuksella voitaisiin tukea tavoitetilan määrittämistä ja analysoida eri ratkaisuvaihtoehtoja.
- **Huoltovarmuus:** verkostoitumisen vaikutukset huoltovarmuuteen, kansainvälinen energiapolitiikka (vaikutusanalyysi ml. turvallisuus).

4. Strategisen rahoitusinstrumentin teemat – alustavia näkemyksiä

Lähtökohtaisesti kaikki kohdassa kaksi mainitut teemat ovat relevantteja myös strategisen rahoitusinstrumentin kannalta pitkän aikavälin haasteiden ja mahdollisuuksien hahmottamiseksi. Puolustusministeriö katsoo, että suomalaisen yhteiskunnan laaja-alainen turvallisuus on perusteltua huomioida myös näissä teemoissa, sillä turvallisuuden tuottaminen on yhteiskunnan ydintehtävä.

Lisäksi on huomioitava, että parhaillaan valmistellaan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2012 mukaisesti kansallisen turvallisuustutkimuksen toimeenpano-ohjelmaa. Toimeenpano-ohjelman avulla pyritään systemaattiseen prosessiin, jossa tunnistetaan poikkihallinnolliset yhteiset kokonaisturvallisuuden strategiset tutkimuskokonaisuudet ja priorisoidaan vuositason yhteiset tutkimushankkeet. Näin kyetään jatkossa systemaattisesti valmistelevaan kokonaisturvallisuutta tukevia esityksiä myös edellä mainittujen rahoitusinstrumenttien suunnitteluun.

Puolustusministeriön tutkimussuunnitelma (TEAS), FI.PLM2014-553, 948/40.05.99/2012		Liite 2
Tutkimuksen osastrategian teema	Toiminta-alueen kuvaus	Rahoitus € Määräraha-momentti
Puolustuksen toimintaympäristö	Toimintaympäristön tutkimus kattaa sotilaalliset, poliittiset, taloudelliset, sosiaaliset ja teknologiset tekijät ja kehityskulut, joilla voi olla vaikutusta puolustuskykyyn.	
Muuttuva sodan kuva	Tutkimuksella analysoidaan sodan kuvan muutosta ja sen vaikutuksia Suomen puolustuskyvyn kehittämiseen ja käyttöön. Tutkimuksessa korostuvat esimerkiksi epäsymmetriset toimintakeinot, hybridihuat, informaatio sodankäynti (ml kyberuhat) sekä puolustushallinnon rooli tiiviisti verkottuneessa kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.	
Vaikuttava puolustuspolitiikka	Puolustuspolitiikan toimialaan kuuluvien teemojen tutkimus. Esimerkiksi yleinen asevelvollisuus, kansainvälinen yhteistyö, puolustushallinnon rakenteiden ja toiminnan kehittämistä tukeva tutkimus- ja arviointitoiminta, maanpuolustustahto, temaattiset survey-kyselyt.	
Suorituskykyinen sotilaallinen maanpuolustus	Teemat, jotka tukevat sotilaallisen suorituskykyjen kehittämistä. Osa-alueen tutkimus on pääosin puolustusvoimien toimialaa. Ministeriön tutkimus kohdentuu teeman poliittis-strategisen tason kysymyksiin esim. sotilaallinen huoltovarmuus, kriittiset teknologiat jne.	
Kehittyvä kokonaisturvallisuus	Teemat, jotka tukevat sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämistä osana kokonaisturvallisuutta. Teema-alue kattaa jatkossa myös kokonaisturvallisuuden kehityksessä toteutettavat turvallisuustutkimuksen teemat (<i>turvallisuustutkimuksen toimeenpano-ohjelma</i>) esimerkiksi viranomaisyhteistyö, yhteinen toimintaympäristöanalyysi, yhteiskunnan toimivuus.	
Kokonaisvaltaistuva kriisinhallinta	Teemat, jotka tukevat sotilaallisen kriisinhallinnan kehittämistä myös osana kokonaisvaltaista kriisinhallintaa.	
Tutkimussuunnitelman määrärahakatto 2014		210 000 27.01.01.2